Test Booklet Code & Serial No.
प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

A

Paper-II
PUBLIC ADMINISTRATION

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) .....

   (Name) .....

2. (Signature) .....

   (Name) .....

Seat No. | | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

Seat No. .....

(In words)

OMR Sheet No. | | | | | | |

(To be filled by the Candidate)

JUN - 21219

Time Allowed : 2 Hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **100**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.

5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. Use only Blue/Black Ball point pen.
11. Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
12. There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
   (*ii*) पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
11. कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
12. चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

Public Administration
Paper II
लोकप्रशासन
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes] **[Maximum Marks : 200**

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **शंभर (100)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Integral view of Public Administration does not include :
   (A) Managerial activities
   (B) Technical activities
   (C) Clerical activities
   (D) Mechanical activities

2. Who is the gospel of neutral principles of administration ?
   (A) Gulick (B) Mayo
   (C) Simon (D) Riggs

3. Which is not the base for selecting an alternative in decision-making process ?
   (A) Experience
   (B) Experimentation
   (C) Research and analysis
   (D) Desired opinion

1. लोक प्रशासनाविषयक सर्वसमावेशक दृष्टिकोनात हे समाविष्ट होत नाही :
   (A) व्यवस्थापकीय कार्य
   (B) तांत्रिक कार्य
   (C) लिपिक कार्य
   (D) यांत्रिक कार्य

2. प्रशासनाच्या तटस्थ तत्त्वांची सुवार्ता देणारा कोण आहे ?
   (A) गुलिक (B) मेयो
   (C) सायमन (D) रिग्ज

3. निर्णय निर्धारण प्रक्रियेत पर्याय निवडण्याचा हा आधार नाही :
   (A) अनुभव
   (B) प्रयोगशीलता
   (C) संशोधन आणि विश्लेषण
   (D) इच्छीत मत

4. Assertion (A) and Reason (R) pattern :

Assertion (A) : Public Administration is more comprehensive than Private Administration.

Reason (R) : Public Administration regulates Private Administration.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

5. Decentralisation results from :

(A) Span of control

(B) Delegation

(C) Coordination

(D) Leadership

6. In modern times merit system of recruitment was first introduced in :

(A) Prussia (B) India

(C) England (D) USA

7. 'It does not command; its job is to sell, not tell', has been said for :

(A) Functional staff

(B) Control staff

(C) Technical staff

(D) Advisory staff

4. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : लोकप्रशासन खाजगी प्रशासनाच्या तुलनेत अधिक व्यापक आहे.

कारण (R) : खाजगी प्रशासनाचे नियमन लोकप्रशासन करते.

संकेतांक :

(A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य विश्लेषण आहे

(B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य विश्लेषण नाही

(C) (A) अचूक आहे, परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) चूक आहे, परंतु (R) अचूक आहे

5. विकेन्द्रीकरणाचा परिणाम होतो :

(A) नियंत्रण क्षेत्रावर

(B) प्रदत्तिकरणावर

(C) समन्वयावर

(D) नेतृत्त्वावर

6. आधुनिक काळात सेवा भरतीची गुणवत्ता व्यवस्था सर्वप्रथम कोठे सुरू झाली ?

(A) प्रशिया (B) भारत

(C) इंग्लंड (D) अमेरिका

7. 'ते आदेश देत नाहीत, त्यांचे कार्य म्हणजे बोलणे नव्हे, विकणे होय' असे खालीलपैकी कोणाबद्दल म्हटले जाते ?

(A) कार्यात्मक कर्मचारीवर्ग

(B) नियंत्रक कर्मचारीवर्ग

(C) तांत्रिक कर्मचारीवर्ग

(D) सल्लात्मक कर्मचारीवर्ग

8. Self enforcing discipline is a function of :
   (A) Command (B) Authority
   (C) High Morale (D) Control

9. Which rules govern pension and gratuity to the employees retiring from central civil departments :
   (A) Central Civil Services (Pension) Rules, 1972
   (B) Central Civil Services (Pension) Rules, 1969
   (C) Central Civil Services (Pension) Rules, 1975
   (D) Central Civil Services (Pension) Rules, 1962

10. Match List I with List II and select the correct answer from the codes given below :

List I

(*a*) Hatch Act
(*b*) Northcote Trevelyan Report
(*c*) Pendleton Act
(*d*) Kothari Committee Report

List II

(1) 1833
(2) 1976
(3) 1939
(4) 1853

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(4)	(1)
(B)	(3)	(4)	(1)	(2)
(C)	(4)	(1)	(3)	(2)
(D)	(2)	(3)	(1)	(4)

8. शिस्तीचे स्वप्रबंधन हे पुढीलपैकी कोणाचे कार्य आहे ?
   (A) आदेश (B) प्राधिकार
   (C) उच्च नैतिकता (D) नियंत्रण

9. केंद्रीय नागरी विभागातून निवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना सेवानिवृत्ती वेतन आणि ग्रॅच्युइटीबाबत कोणते नियम लागू होतात ?
   (A) केंद्रीय नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम, 1972
   (B) केंद्रीय नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम, 1969
   (C) केंद्रीय नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम, 1975
   (D) केंद्रीय नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम, 1962

10. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) हॅंच कायदा
(*b*) नॉर्थकोट ट्रॅव्हेलियन अहवाल
(*c*) पेन्डलटन कायदा
(*d*) कोठारी समिती अहवाल

सूची II

(1) 1833
(2) 1976
(3) 1939
(4) 1853

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(4)	(1)
(B)	(3)	(4)	(1)	(2)
(C)	(4)	(1)	(3)	(2)
(D)	(2)	(3)	(1)	(4)

11. Which of the following principles of management is not propounded by Lyndall Urwick ?
(A) Principle of Investigation
(B) Principle of Control
(C) Principle of Hierarchy
(D) Principle of Experiment

12. McGregor hypothesized that a manager's assumption about human behavior predetermined :
(A) his administrative style
(B) his decision-making
(C) his interpersonal relations
(D) his line of action

13. Taylor's scientific managment was first known as :
(A) Scientific Management
(B) Time Study
(C) Rubble Hypothesis
(D) Task and Bonus Management

14. Who was a key figure in the establishment of Administrative staff college at Henley-on-Thames ?
(A) Lyndall Urwick
(B) Luther Gulick
(C) Henri Fayol
(D) Fredrick Taylor

15. Human Relations Theory believed that people are :
(A) Homogenous
(B) Heterogenous
(C) Atomistic
(D) Economic men

11. खालीलपैकी कोणते व्यवस्थापनाचे तत्त्व लिंडाल उर्वीकने मांडले नाही ?
(A) तपासणीचे तत्त्व
(B) नियंत्रणाचे तत्त्व
(C) पदसोपानाचे तत्त्व
(D) प्रयोगाचे तत्त्व

12. मॅक ग्रेगर गृहीत धरतो की, मानवी वर्तनासंबंधी व्यवस्थापकाचे अनुमान हे पूर्व निर्धारित करते :
(A) त्याची प्रशासकीय शैली
(B) त्याची निर्णय प्रक्रिया
(C) त्याचे आंतरवैयक्तिक संबंध
(D) त्याची कार्य दिशा

13. टेलरचा वैज्ञानिक व्यवस्थापन प्रारंभी काय म्हणून ओळखला जात असे ?
(A) शास्त्रीय व्यवस्थापन
(B) समय अभ्यास
(C) रबल्ल संकल्पना
(D) टास्क व बोनस व्यवस्थापन

14. हन्ले-ऑन-थेम्स या ॲडमिनिस्ट्रेटिव्ह स्टाफ कॉलेजच्या स्थापनेत महत्त्वपूर्ण व्यक्ती कोण होती ?
(A) लिंडाल उर्वीक
(B) लूथर ग्यूलिक
(C) हेन्री फॅयाल
(D) फ्रेडरिक टेलर

15. मानव संबंध सिद्धान्तानुसार लोकांचा विश्वास खालीलपैकी एकावर असतो :
(A) समरूपी
(B) विषमरूपी
(C) आण्विक
(D) आर्थिक मानव

16. Assertion (A) and Reason (R) Pattern :

Assertion (A) : Taylor's primary concern was management at the supervisory level and gave much stress on the efficiency of workers and managers at operational level.

Reason (R) : Scientific management is just a mental revolution for both employer and employees.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

17. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

(*a*) The Art of cutting metals

(*b*) Dynamic Administration

(*c*) The Human side of Enterprise

(*d*) Fundamental Research in Administration

List II

(1) 1953

(2) 1941

(3) 1906

(4) 1960

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(3)	(4)	(2)
(B)	(3)	(2)	(4)	(1)
(C)	(3)	(1)	(2)	(4)
(D)	(3)	(4)	(2)	(1)

16. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : पर्यवेक्षकीय स्तरावरील व्यवस्थापन ही टेलरची प्रथम चिंता होती आणि कार्यवाही स्तरावर कामगार आणि व्यवस्थापक यांच्या कार्यक्षमतेवर अधिक भर दिला.

कारण (R) : शास्त्रीय व्यवस्थापन ही मालक आणि नोकर दोन्हीसाठी केवळ मानसिक क्रांती आहे.

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे, परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे, परंतु (R) हे बरोबर आहे

17. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) दी आर्ट ऑफ कटींग मेटलस्

(*b*) डायनॅमीक ॲडमिनीस्ट्रेशन

(*c*) ह्युमन साईड ऑफ एंटरप्राईज

(*d*) फंडामेंटल रिसर्च इन ॲडमिनीस्ट्रेशन

सूची II

(1) 1953

(2) 1941

(3) 1906

(4) 1960

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(3)	(4)	(2)
(B)	(3)	(2)	(4)	(1)
(C)	(3)	(1)	(2)	(4)
(D)	(3)	(4)	(2)	(1)

18. Who is considered as the pioneer of the New Public Administration ?
(A) Dwight Waldo
(B) Ferrel Heady
(C) Christopher Hood
(D) Both (A) and (C)

19. Who elaborated the term 'consumerism' in the context of post-modernism ?
(A) Nietzsche
(B) Derrida
(C) Michel Foucault
(D) Jean Baudrillard

20. The foundation stone of motivation theory is the integrated wholeness of :
(A) The organism
(B) The organization
(C) The society
(D) The nature

21. During the Mahabharata period, the state has been called as :
(A) Rashtra (B) Saptanghi
(C) Janapada (D) Vish

22. The civil service system in India during the British times was based essentially on :
(A) European System
(B) Modern System
(C) The Ancient Indian System
(D) The Mughal System

23. Recruitment to the ICS came to be based totally on merit, after :
(A) 1773 (B) 1855
(C) 1892 (D) 1922

18. नवीन लोकप्रशासनाचे आद्यप्रर्वतक कोणास मानले जाते ?
(A) ड्वाइट वाल्डो
(B) फेरेल हेडी
(C) ख्रिस्तोफर हूड
(D) (A) आणि (C) दोन्ही

19. उत्तर-आधुनिकतेच्या संदर्भात 'उपभोक्तावाद' ही संकल्पना कोणी विस्तारित केली ?
(A) नित्से
(B) डेरिडा
(C) मिशेल फुको
(D) जीन बाउड्रीलार्ड

20. अभिप्रेरणा सिद्धांताचा आधारस्तंभ हा याचे एकीकृत पूर्णत्व असते :
(A) एन्द्रिक रचना
(B) संघटना
(C) समाज
(D) प्रकृती

21. महाभारत कालखंडादरम्यान राज्यास या नावे ओळखली जाई :
(A) राष्ट्र (B) सप्तांघी
(C) जनपद (D) विश

22. ब्रिटीश कालखंडादरम्यान भारतातील नागरी सेवा व्यवस्था मुख्यत्व यावर आधारित होती :
(A) युरोपीयन व्यवस्था
(B) आधुनिक व्यवस्था
(C) प्राचीन भारतीय व्यवस्था
(D) मोगल व्यवस्था

23. आय.सी.एस.ची भरती यानंतर पूर्णत: गुणवत्ता आधारित झाली :
(A) 1773 (B) 1855
(C) 1892 (D) 1922

24. Which one of the following constitutional powers is not enjoyed by the President of India ?
(A) Appointment of Governors of State
(B) Enjoys discretionary powers
(C) Grants pardons
(D) Promulgates ordinances

25. Who did not act as the Deputy Prime Minister of India ?
(A) Morarji Desai
(B) Charansingh
(C) Lal Bahadur Shastri
(D) Devi Lal

26. Who has recommended three-fold (Imperial, provincial and subordinate) classifications of civil services ?
(A) Aitchison Commission
(B) Lee Commission
(C) Maxwell Commission
(D) Islington Commission

27. 'Sandwich Pattern' of training for the IAS probationers started in :
(A) 1986 (B) 1976
(C) 1979 (D) 1969

28. The single window system was first adopted in Union Public Service Commission in the year :
(A) 2013 (B) 2012
(C) 2011 (D) 2010

24. भारताच्या राष्ट्रपतींना खालीलपैकी कोणता एक घटनात्मक अधिकार नाही ?
(A) राज्यांच्या राज्यपालांच्या नेमणुकीचा
(B) विवेकाधीन अधिकार
(C) दया माफी
(D) अध्यादेश काढणे

25. भारताचे उपपंतप्रधानाचे पद कोणी भूषविले नाही ?
(A) मोरारजी देसाई
(B) चरणसिंग
(C) लाल बहादुर शास्त्री
(D) देवी लाल

26. नागरी सेवेच्या त्रिस्तरीय (साम्राज्यीक, प्रांतीय आणि कनिष्ठ) वर्गीकरणाची शिफारस कोणी केली ?
(A) ॲचिंसन आयोग
(B) ली आयोग
(C) मॅक्सवेल समिती
(D) इसलिंगटन आयोग

27. आय. ए. एस. परिवीक्षाधीनसाठींच्या 'सॅन्डविच पॅटर्न'चे प्रशिक्षण या वर्षात सुरू झाले :
(A) 1986 (B) 1976
(C) 1979 (D) 1969

28. संघ लोक सेवा आयोगात एक खिडकी व्यवस्था या वर्षात प्रथम स्वीकारली होती :
(A) 2013 (B) 2012
(C) 2011 (D) 2010

29. Which one of the following statements is *incorrect* regarding the concept of public interest litigation ?

(A) It is related to social welfare

(B) It safeguards the interests of common man

(C) It is a case fought in the interest of people

(D) It safeguards the interests of Judiciary

30. Assertion (A) and Reason (R) Pattern :

Assertion (A) : The National Security Council was established in 1997.

Reason (R) : Its need was felt because the Prime Minister wanted expert and popular advice in defence policies of the Government.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

29. जनहित याचिकेसंबंधी खालीलपैकी कोणते विधान **चूक** आहे ?

(A) ते सामाजिक कल्याण साधते

(B) ते सामान्य माणसाचे कल्याण साधते

(C) ते जनतेच्या हितासाठी खटले लढवते

(D) ते न्यायमंडळाची सुरक्षा करते

30. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : राष्ट्रीय सुरक्षा परिषदेची स्थापना 1997 मध्ये झाली.

कारण (R) : त्याची गरज भासू लागली होती कारण शासनाच्या संरक्षण धोरणातील तज्ञ आणि प्रचलित सल्ल्याची आवश्यकता पंत-प्रधानांना होती.

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) बरोबर आहे, परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) चूक आहे, परंतु (R) हे बरोबर आहे

31. Consider the following statements about the Governor of a state who has the power to appoint :

(1) Judges of the High Court

(2) Members of the State Public Service Commission

(3) Members of the State Finance Commission

(4) The Accountant General

Which of the statements given above are *correct* ?

(A) (1) and (2)

(B) (2) and (3)

(C) (1), (3) and (4)

(D) (2), (3) and (4)

32. The Council of Minister of a state deals with the following matters :

(1) Governor's address to the Vidhan Sabha

(2) Fixing the time, place and agenda of cabinet meetings

(3) Proposals to refer any matter to the zonal council

(4) Important policy matters, including changes in the existing laws

Chose the *correct* code :

(A) Only (1)

(B) Only (2)

(C) (2), (3) and (4)

(D) (1) and (2)

31. भारतातील राज्यांच्या राज्यपालांना नेमणुकीसंबंधी असलेल्या अधिकारांबाबत खालील विधानांचा विचार करा :

(1) उच्च न्यायालयातील न्यायाधीश

(2) राज्य लोक सेवा आयोगाचे सदस्य

(3) राज्य वित्त आयोगाचे सदस्य

(4) महालेखापाल

वरीलपैकी कोणती विधाने योग्य आहेत ?

(A) (1) आणि (2)

(B) (2) आणि (3)

(C) (1), (3) आणि (4)

(D) (2), (3) आणि (4)

32. राज्यातील मंत्रिमंडळ खालील बाबींना हाताळते :

(1) विधानसभेतील राज्यपालाचे अभिभाषण

(2) मंत्रिमंडळ बैठकीची वेळ, जागा आणि कार्यसूची निश्चित करणे

(3) परिमंडलीय परिषदेकडे एखादी बाब सादर करण्यासाठी प्रस्ताव देणे

(4) अस्तित्वात असलेल्या कायद्यासाठी सुधारणासह महत्त्वाचे धोरण विषय

योग्य संकेतांक निवडा :

(A) फक्त (1)

(B) फक्त (2)

(C) (2), (3) आणि (4)

(D) (1) आणि (2)

33. The positions enjoined upon the Chief Secretary of the state are :

(1) Secretary to the Cabinet

(2) Chief advisor to the Chief Minister

(3) Chief of the secretaries

(4) Representative of the state in all legal matters

Select the *correct* answer by using the codes given below :

(A) (1), (2) and (4)

(B) (2), (3) and (4)

(C) (1), (2) and (3)

(D) (1), (3) and (4)

34. For the first time in the history of District Administration Collectors were appointed in the year :

(A) 1772 (B) 1781

(C) 1919 (D) 1935

35. Which of the following statements is *not* correct ?

(A) Gram Sabha is representative body

(B) Gram Sabha is constitutional body

(C) Gram Sabha is lowest unit of Indian local self government

(D) Gram Sabha is created by the 73rd Amendment of the Constitution

33. राज्याच्या मुख्य सचिवावर कोण-कोणत्या पदांचा भार असतो ?

(1) मंत्रिमंडळाचा सचिव

(2) मुख्यमंत्र्याचा प्रमुख सल्लागार

(3) सचिवालयाचा प्रमुख

(4) सर्व कायदेशीर बांबीमध्ये राज्याचा प्रतिनिधी

खालील दिलेल्या संकेतांकावरून योग्य उत्तर निवडा :

(A) (1), (2) आणि (4)

(B) (2), (3) आणि (4)

(C) (1), (2) आणि (3)

(D) (1), (3) आणि (4)

34. जिल्हा प्रशासनाच्या इतिहासात जिल्हाधिकाऱ्यांच्या नेमणुका कोणत्या वर्षी केल्या ?

(A) 1772 (B) 1781

(C) 1919 (D) 1935

35. खालीलपैकी कोणते विधान **चूक** आहे ?

(A) ग्रामसभा ही प्रातिनिधिक घटक आहे

(B) ग्रामसभा हा घटनात्मक घटक आहे

(C) ग्रामसभा हा भारतीय स्थानिक स्वशासन संस्थेचा तळातील घटक आहे

(D) ग्रामसभा ही 73व्या घटनादुरुस्तीनुसार निर्माण केली आहे

36. Assertion (A) and Reason (R) pattern :

Assertion (A) : Chief Minister is formally appointed and removed by the Governor.

Reason (R) : District collector is formally appointed and removed by the Chief Minister

Answer the question using the below given codes :

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

37. Which of the following statements is *correct* ?

(A) The Mumbai Municipal Corporation Act, 1888

(B) The City of Nagpur Corporation Act, 1949

(C) The Maharashtra Municipal Corporation Act, 1974

(D) The Bombay Provincial Municipal Corporation Act, 1948

36. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : राज्यपाल औपचारिकपणे मुख्य-मंत्र्यांची नियुक्ती आणि बरखास्ती करतात.

कारण (R) : मुख्यमंत्री औपचारिकपणे जिल्हाधिका-याची नियुक्ती आणि बरखास्ती करतात.

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे

(D) (A) चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे

37. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

(A) मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, 1888

(B) नागपूर शहर महानगरपालिका अधिनियम, 1949

(C) महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, 1974

(D) मुंबई प्रांतीय महानगरपालिका अधिनियम, 1948

38. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Taxation Enquiry Commission

(*b*) Committee on the Training of Municipal Employees

(*c*) Local Finance Enquiry Committee

(*d*) Rural-urban Relationship Committee

List II

(1) P. K. Wattal

(2) A. P. Jain

(3) Nur-ud-din Ahmed

(4) John Matthai

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(4)	(2)	(1)
(B)	(4)	(3)	(1)	(2)
(C)	(4)	(2)	(3)	(1)
(D)	(3)	(4)	(1)	(2)

39. The list of functions of municipalities given in the twelfth schedule of the Constitution does not include :

(A) Planning for economic and social development

(B) Fire services

(C) Promotion of cultural, educational and aesthetic aspects

(D) Land management including registration

38. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) करप्रणाली चौकशी आयोग

(*b*) नगरपालिका कर्मचारी प्रशिक्षण समिती

(*c*) स्थानिक वित्त चौकशी समिती

(*d*) ग्रामीण-शहरी संबंध समिती

सूची II

(1) पी. के. वाट्टल

(2) ए. पी. जैन

(3) नूर-उद-दिन अहमद

(4) जॉन मथाई

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(4)	(2)	(1)
(B)	(4)	(3)	(1)	(2)
(C)	(4)	(2)	(3)	(1)
(D)	(3)	(4)	(1)	(2)

39. संविधानाच्या बाराव्या परिशिष्टात दिलेल्या नगरपालिकेच्या कार्याच्या यादीत याचा समावेश नाही :

(A) आर्थिक आणि सामाजिक विकासासाठी नियोजन

(B) अग्निशामक सेवा

(C) सांस्कृतिक, शैक्षणिक आणि सौंदर्यवादी पैलूंना प्रोत्साहन देणे

(D) नोंदणीसह भूव्यवस्थापन

40. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

(*a*) Backward Regions Grant Fund

(*b*) Sampoorna Grameen Rojgar Yojana

(*c*) Swarnajayanti Gram Swarozgar Yojana

(*d*) Provision of Urban Amenities in Rural Areas

List II

(1) 1999

(2) 2001

(3) 2004

(4) 2007

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(2)	(1)	(3)
(B)	(3)	(1)	(2)	(4)
(C)	(2)	(3)	(4)	(1)
(D)	(1)	(2)	(3)	(4)

41. Who viewed Weber's bureaucratic model as a "paradigm" of Public Administration ?

(A) Michael Crozier

(B) Dwight Waldo

(C) Herbert Simon

(D) Mary Parker Follett

42. In the field of comparative public administration who amongst the following have conducted empirical studies of bureaucratic behaviour in different social and cultural perspectives :

(A) Robert Presthus and Michael Crozier

(B) Pffifner and Presthus

(C) Peter Blau and Warren Bennis

(D) Miller and Rice

40. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) बॅकवर्ड रिजन्स् ग्रॅन्ट फंड

(*b*) संपूर्ण ग्रामीण रोजगार योजना

(*c*) स्वर्णजयंती ग्राम स्वरोजगार योजना

(*d*) प्रोव्हिजन ऑफ अर्बन एमेनिटीज इन रूरल एरियाज

सूची II

(1) 1999

(2) 2001

(3) 2004

(4) 2007

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(2)	(1)	(3)
(B)	(3)	(1)	(2)	(4)
(C)	(2)	(3)	(4)	(1)
(D)	(1)	(2)	(3)	(4)

41. कोणाच्या मते, वेबर यांचे नौकरशाही प्रारूप हे लोकप्रशासनाचे नमुना आहे ?

(A) मॉयकल क्रोजीअर

(B) ड्वाईट वाल्डो

(C) हर्बर्ट सायमान

(D) मेरी पार्कर फॉलेट

42. विविध सामाजिक आणि सांस्कृतिक दृष्टिकोनातून तुलनात्मक लोकप्रशासनामध्ये नोकरशाही वर्तनाचे अनुभवात्मक अभ्यास कोणी केले ?

(A) रॉबर्ट प्रेसथस आणि मॉयकल क्रोजीअर

(B) फिफनर आणि प्रेसथस

(C) पीटर ब्लौ आणि वॉरन बेनिस

(D) मिलर आणि राईस

43. Problems of contemporary research in comparative public administration are ..... .
(1) Research focus is mostly on reforms and accountability
(2) Lack of theory and thoughtful methodological approaches in research
(3) Mostly relies on secondary data
Answer the question using the codes given below :
(A) (1), (2) and (3)
(B) Only (2)
(C) Only (1) and (2)
(D) Only (3)

44. The bureaucracy at the policy making level is, to a remarkable extent, neither permanent nor professional in :
(A) USA (B) UK
(C) France (D) Japan

45. Which is the smallest unit of rural local government in United Kingdom ?
(A) Parish
(B) County
(C) Borough
(D) Both (A) and (C)

46. Which of the following are important elements of development administration ?
(1) Goal oriented
(2) Planned
(3) Participatory
(4) Innovativeness
Select the correct answer from the codes given below :
(A) (1), (2), (3)
(B) (3) and (4)
(C) (1), (2), (3) and (4)
(D) (1) and (2)

43. तुलनात्मक लोकप्रशासनातील समकालीन संशोधन समस्या ..... आहे.
(1) संशोधनाचे लक्ष मुख्यत: सुधारणा आणि उत्तरदायित्वावर
(2) संशोधनात सिद्धांत आणि विचारपूर्वक पद्धतशीर दृष्टिकोनाचा अभाव
(3) मुख्यत: दुय्यम माहितीवर आधारित
खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :
(A) (1), (2) आणि (3)
(B) केवळ (2)
(C) केवळ (1) आणि (2)
(D) केवळ (3)

44. नीती निर्धारण स्तरावर कोणत्या देशातील नोकरशाही ही न तर कायमची अथवा व्यावसायिक स्वरूपात असते ?
(A) यु.एस.ए. (B) यु.के.
(C) फ्रान्स (D) जपान

45. युनायटेड किंगडममध्ये ग्रामीण स्थानिक शासनाचा सर्वात लहान घटक कोणता आहे ?
(A) पॅरिश
(B) कॉऊंटी
(C) बरो
(D) दोन्ही (A) आणि (C)

46. विकास प्रशासनाचे खालीलपैकी कोणते महत्त्वपूर्ण घटक आहेत ?
(1) ध्येय-केंद्रित
(2) नियोजित
(3) सहभागी
(4) नाविन्यपूर्णता
खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :
(A) (1), (2), (3)
(B) (3) आणि (4)
(C) (1), (2), (3) आणि (4)
(D) (1) आणि (2)

47. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) USA
(*b*) UK
(*c*) France
(*d*) India

List II

(1) Ecole Nationale d' Administration
(2) Civil Service Commissions
(3) Union Public Service Commission
(4) Executive Personnel Department

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(2)	(1)	(3)
(B)	(1)	(2)	(3)	(4)
(C)	(2)	(3)	(4)	(1)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

48. Assertion (A) and Reason (R) :

Assertion (A) : The RTI Act has led to enabled citizens.

Reason (R) : The citizens can question decisions and demand answers beyond what the government chooses to disclose voluntarily to the public.

Answer the correct question using the codes given below :

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
(C) (A) is true but (R) is false
(D) (A) is false but (R) is true

47. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) अमेरिका
(*b*) इंग्लंड
(*c*) फ्रांस
(*d*) भारत

सूची II

(1) ईकोल नॅशनेल डी ॲडमिनिस्ट्रेशन
(2) नागरी सेवा आयोग
(3) संघ लोक सेवा आयोग
(4) कार्यकारी कार्मिक विभाग

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(2)	(1)	(3)
(B)	(1)	(2)	(3)	(4)
(C)	(2)	(3)	(4)	(1)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

48. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : आर.टी.आय. कायद्यामुळे नागरिकांचे सक्षमीकरण झाले आहे.

कारण (R) : नागरिक निर्णयाबाबत प्रश्न उपस्थित करतात तसेच शासन स्वेच्छेने उघड केलेल्या माहिती-पेक्षा अधिक मागणी करतात.

खालील संकेतांकाचा वापर करून योग्य उत्तर द्या :

संकेतांक :

(A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहे व (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
(B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहे परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
(C) (A) बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे
(D) (A) चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे

49. This is a basic ingredient of the social responsibility of industries and business :
(A) Business Development
(B) Industrial Productivity
(C) Corporate Ethics
(D) Corporate Effectiveness

50. Which one of the following is *not* a step in social audit ?
(A) Clarifying purpose and goal
(B) Identify stakeholders
(C) Definition of performance indicators
(D) Training on social audit methods

51. Under Policy Resolution 1948, it became the exclusive monopoly of the Central Government :
(A) Ship building
(B) Railways
(C) Aircraft
(D) Iron and Steel

52. Restructuring economy under Liberalisation, Privatisation and Globalisation Policy (1991) has influenced :
(A) Equitable economic development
(B) Centre-state relations
(C) Nature of mixed economy
(D) Underlying ideals of the Constitution

53. A departmental form of public enterprise is characterised by :
(A) Administrative autonomy
(B) Juridical nature
(C) Independent personnel system
(D) Executive creation

49. हा उद्योग आणि व्यवसायाच्या सामाजिक जबाबदारीचा पायाभूत घटक आहे :
(A) व्यवसाय विकास
(B) औद्योगिक उत्पादक
(C) औद्योगिक नैतिकता
(D) औद्योगिक प्रभावशीलता

50. खालीलपैकी कोणता एक टप्पा सामाजिक अंकेक्षणातील **नाही** ?
(A) हेतू आणि ध्येयांचे स्पष्टीकरण
(B) भागधारकांची ओळख
(C) कामगिरीच्या निर्देशकाची व्याख्या
(D) सामाजिक अंकेक्षण पद्धती संबंधी प्रशिक्षण

51. 1948 च्या धोरण ठरावाच्या माध्यमातून केंद्र-शासनाचे कोणत्या क्षेत्रास पूर्ण एकाधिकार प्राप्त झाले ?
(A) जहाज निर्मिती
(B) रेल्वे
(C) विमानन
(D) लोखंड आणि पोलाद

52. उदारीकरण, खाजगीकरण आणि जागतिकी-करणाच्या (1991) माध्यमातून आर्थिक पुनर्रचनेचा प्रभाव कोणत्या घटकावर झाला ?
(A) समांतर आर्थिक विकासावर
(B) केंद्र-राज्य संबंधावर
(C) मिश्र अर्थव्यवस्थेच्या स्वरूपावर
(D) संविधानाच्या मूलभूत आदर्शावर

53. विभागीय स्वरूपातील सार्वजनिक उपक्रमाचे वैशिष्ट्ये कोणते ?
(A) प्रशासकीय स्वायत्तता
(B) विधी स्वरूप
(C) स्वतंत्र कर्मचारी व्यवस्था
(D) कार्यकारी निर्मिती

54. The accepted role of public enterprises in the 20th century was to facilitate :
(A) Competitiveness
(B) Planned development
(C) Public welfare
(D) Economic stability

55. Sale of a particular division or assets which are not compatible with its core business is called :
(A) Privatisation
(B) Disinvestment
(C) Divestment
(D) Investment

56. The Economic basis of poverty among forward classes was first introduced for reservation by the government under the Prime Ministership of :
(A) Jawahar Lal Nehru
(B) Lal Bahadur Shastri
(C) P. V. Narsimha Rao
(D) Narendra Modi

57. The budgetary role of the US President through office of Management and Budgeting is in nature more :
(A) Financial (B) Managerial
(C) Political (D) Balancing

54. 20व्या शतकातील सार्वजनिक उपक्रमांची भूमिका ..... अनुकूल करण्यासाठी होती.
(A) स्पर्धात्मकता
(B) नियोजित विकास
(C) सार्वजनिक कल्याण
(D) आर्थिक स्थिरता

55. मूळ उद्योगाशी सुसंगत नसलेले विशेष विभाग किंवा संपत्तीची विक्री म्हणजे .....
(A) खाजगीकरण
(B) निरगुतंवणूक
(C) विघटकीकरण
(D) गुंतवणूक

56. सर्वात आधी कोणत्या पंतप्रधानाच्या कालावधीत शासनाने सुधारित वर्गातील दारिद्र्याच्या आर्थिक निकषांवर आरक्षणामध्ये समाविष्ट केले ?
(A) जवाहरलाल नेहरू
(B) लाल बहादूर शास्त्री
(C) पी. व्ही. नरसींहा राव
(D) नरेंद्र मोदी

57. अमेरिकेतील अध्यक्षांच्या व्यवस्थापन आणि अर्थसंकल्प कार्यालयाच्या माध्यमातून असलेल्या अर्थसंकल्पीय भूमिकेचे स्वरूप हे अधिक असते :
(A) वित्तीय (B) व्यवस्थापकीय
(C) राजकीय (D) संतुलित

58. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Disaster Management Act
(*b*) National Disaster Management Plan
(*c*) National Disaster Management Authority
(*d*) Sendai Framework

List II

(1) Ministry of Home Affairs
(2) Disaster Risk Reduction 2015-30
(3) 2016
(4) 2005

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(3)	(1)	(2)
(B)	(2)	(1)	(4)	(3)
(C)	(3)	(2)	(1)	(4)
(D)	(1)	(4)	(3)	(2)

59. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Central Board of Direct Taxes
(*b*) Central Board of Indirect Tax
(*c*) Central Board of Excise and Customs
(*d*) Income Tax Department

List II

(1) Policy formulation regarding Levy and collection of customs and excise duty
(2) Assistance in policy making related to GST
(3) Provides important inputs
(4) Income assessment

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(1)	(2)	(4)
(B)	(2)	(4)	(3)	(1)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(2)	(1)	(3)

58. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा
(*b*) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन योजना
(*c*) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन अधिसत्ता
(*d*) सेन्डाई चौकट

सूची II

(1) गृह मंत्रालय
(2) आपत्ती धोका निवारण 2015-30
(3) 2016
(4) 2005

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(3)	(1)	(2)
(B)	(2)	(1)	(4)	(3)
(C)	(3)	(2)	(1)	(4)
(D)	(1)	(4)	(3)	(2)

59. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) प्रत्यक्ष करासंबंधी केंद्रीय मंडळ
(*b*) अप्रत्यक्ष करासंबंधी केंद्रीय मंडळ
(*c*) अबकारी आणि आयात संबंधी केंद्रीय मंडळ
(*d*) उत्पन्न कर विभाग

सूची II

(1) आयात आणि अबकारी कर वसूल करण्या-संबंधी धोरणात्मक निर्धारण करणे
(2) G.S.T. संबंधी धोरण निर्धारणामध्ये साहाय्य करणे
(3) महत्त्वाचे अदान पुरविणे
(4) उत्पन्न मूल्यांकन

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(1)	(2)	(4)
(B)	(2)	(4)	(3)	(1)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(2)	(1)	(3)

60. Auto termination of a law after a specific date mentioned in its parent statute is called :
(A) Executive legislation
(B) Subordinate legislation
(C) Sun set legislation
(D) Delegated legislation

61. "The social welfare policies lack an integrated approach and direction." Who commented ?
(A) Renuka Ray Committee, 1958
(B) Committee on Child Care, 1962
(C) Ranade Commission, 1967
(D) National Expert Commission on Women, 1987

62. Kaka Kalelkar Commission was appointed by the Government of India to determine the criteria for identification of :
(A) Population below the poverty line
(B) Socially and educationally backward classes
(C) Economically backward upper castes
(D) Socially and educationally backward communities

63. According to whom "social change is automatically determined by economic factors" ?
(A) Karl Marx
(B) Sumner and Keller
(C) MacIver
(D) Jenson

60. मूळ अधिनियमातील नमूद केलेल्या विशिष्ट तारखेनंतर कायद्याचे स्वयंसमाप्तीकरणास ..... असे म्हणले जाते.
(A) कार्यकारी विधान
(B) दुय्यम विधान
(C) सूर्यास्त विधान
(D) प्रदत्त विधान

61. कोणाच्या मते, सामाजिक कल्याण धोरणात एकात्मिक दृष्टिकोन आणि दिशेचा अभाव आहे ?
(A) रेणुका रे समिती, 1958
(B) बाल संगोपन समिती, 1962
(C) रानडे आयोग, 1967
(D) महिला संबंधी राष्ट्रीय तंज्ञता आयोग, 1987

62. काका कालेलकर आयोगाची नेमणूक भारत सरकारद्वारे खालीलपैकी कशाच्या निकष निश्चितीकरणासाठी करण्यात आली ?
(A) दारिद्र्य रेषेखालील लोकसंख्या
(B) सामाजिक आणि शैक्षणिक मागासवर्ग
(C) आर्थिक मागास उच्च जाती
(D) सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास समाज

63. ''सामाजिक बदल स्वयंचलितपणे आर्थिक घटकाद्वारे निर्धारित केले जातात'' असे कोण म्हणतात ?
(A) कार्ल मार्क्स
(B) सुमनर आणि केलर
(C) मॅकऐवर
(D) जेनसन

64. Assertion (A) and Reason (R) pattern :

Assertion (A) : Affirmative action consists of a set of antidiscrimination measures.

Reason (R) : It provide access to preferred positions in a society for members of excluded or under-represented groups.

Answer the question using the codes given below :

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

65. Reservation for citizens falling in backward classes has been permitted under the Article :

(A) 13 (1) (B) 16 (4)

(C) 19 (2) (D) 338

66. The major objectives of tribal development do not include :

(A) Elimination of Untouchability

(B) Elimination of Exploitation

(C) Infrastructure Development

(D) Human Resource Development

64. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : सकारात्मक क्रियात भेदभाव-विरोधी सुधारणा संचाचा समावेश होतो.

कारण (R) : ते वंचित किंवा कमी प्रतिनिधित्व गटाच्या सदस्यांसाठी प्राधान्य-पदांवर प्रवेश प्रदान करते.

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे

65. मागासवर्गीय नागरिकांसाठी आरक्षण खालीलपैकी कोणत्या कलमा अंतर्गत देण्यात आलेले आहे ?

(A) 13 (1) (B) 16 (4)

(C) 19 (2) (D) 338

66. आदिवासी विकासाचे खालीलपैकी कोणते महत्त्वाचे उद्दीष्टे नाहीत ?

(A) अस्पृश्यता निर्मूलन

(B) शोषणाचे निर्मूलन

(C) पायाभूत सुविधाचा विकास

(D) मानवीय संसाधन विकास

67. Assertion (A) and Reason (R) Pattern :

Assertion (A) : The Ministry of Social Justice and Empowerment is the Nodal Ministry for overseeing the interests of the scheduled castes.

Reason (R) : It protects them from social injustice.

Answer the following by using the codes given below :

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

68. 'In the happiness of his subjects lies his happiness, in their welfare his welfare' who stated ?

(A) Arya Bhatta

(B) Kautilya

(C) Vivekananda

(D) V. Ramaswamy Naiker

69. Consider the following statements :

(1) Rural development is a strategy to improve the social and economic life of the people living in villlage.

(2) Rural development focus only on social transformation.

Which of the statements given above is/are *incorrect* ?

(A) Only (1)

(B) Only (2)

(C) Both (1) and (2)

(D) Neither (1) nor (2)

67. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : सामाजिक न्याय आणि अधिकारीता मंत्रालय हे अनुसूचित जातींच्या हितासाठी विशेष लक्ष देणारे शीर्षस्थ मंत्रालय आहे.

कारण (R) : ते सामाजिक अन्यायापासून त्यांचे संरक्षण करते.

खालील संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे

68. कोणाच्या मते : ''प्रजेच्या आनंदात त्यांचे आनंद असते व प्रजेच्या कल्याणात त्यांचे कल्याण असते ?''

(A) आर्यभट्ट

(B) कौटिल्य

(C) विवेकानंद

(D) व्हि. रामस्वामी नायकर

69. खालील विधानांचा विचार करा :

(1) खेड्यातील लोकांचे सामाजिक व आर्थिक जीवन सुधारण्यासाठी ग्रामीण विकास ही एक रणनीती आहे.

(2) ग्रामीण विकास केवळ सामाजिक रूपांतरणावर लक्ष केंद्रित करतो.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **चूक** आहे आहेत ?

(A) केवळ (1)

(B) केवळ (2)

(C) (1) आणि (2) दोन्ही

(D) दोन्हीपैकी कोणतेही नाही

70. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Social Justice

(*b*) Social Change

(*c*) Social Welfare

(*d*) Social Awakening

List II

(1) Government programmes

(2) Equity

(3) Moulding public opinion

(4) Mass mobilisation programmes

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(3)	(1)	(4)
(B)	(3)	(1)	(2)	(4)
(C)	(2)	(4)	(1)	(3)
(D)	(1)	(2)	(4)	(3)

71. Which of the following is *not* a part of policy typology developed by Theodore Lowi ?

(A) Distributive Policy

(B) Regulatory Policy

(C) Constituent Policy

(D) Patronage Policy

72. Public policy is whatever governments choose to do or not to do :

(A) Thomas Dye

(B) Lindblom Charles

(C) Harold Laski

(D) David Easton

70. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) सामाजिक न्याय

(*b*) सामाजिक बदल

(*c*) सामाजिक कल्याण

(*d*) सामाजिक जागृतता

सूची II

(1) शासकीय उपक्रमे

(2) समता

(3) सार्वजनिक मतांना आकार देणे

(4) जन चेतना कार्यक्रम

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(3)	(1)	(4)
(B)	(3)	(1)	(2)	(4)
(C)	(2)	(4)	(1)	(3)
(D)	(1)	(2)	(4)	(3)

71. थिऑडर लोवीने विकसित केलेल्या प्रारूप प्रकाराच्या खालीलपैकी एक भाग **नाही** :

(A) वितरणात्मक धोरण

(B) नियमनात्मक धोरण

(C) घटक धोरण

(D) आश्रित धोरण

72. कोणाच्या मते, ''सार्वजनिक धोरण म्हणजे शासनाने काय करावे किंवा काय करू नये याची निवड'' ?

(A) थॉमस डाय

(B) लीन्डब्लाम चार्लस्

(C) हेरॉल्ड लास्की

(D) डेव्हीड ईस्टन

73. Who decribes policy analysis as "The Thinking Man's response to demands" ?
(A) David Easton
(B) Pareto
(C) Thomas Dye
(D) Fred Riggs

74. Process approach to the study of public policy is advocated by :
(A) Thomas Dye
(B) Harold Lasswell
(C) Yehezkel Dror
(D) David Easton

75. The Garbage Can Model of policy making is developed by :
(A) James Marck and Johan Olsen
(B) Amitai Etzioni
(C) Carol Weiss
(D) Aaron Wildvasky

76. In the outside initiation model of agenda setting issues arise in :
(A) Within the government
(B) Non-governmental groups
(C) Influential group with access to policy makers
(D) In policy analysts contribution

77. Who is considered as the most important actor in policy implementation ?
(A) Political leaders
(B) Non-governmental actors
(C) Bureaucracy
(D) Political parties

73. 'वैचारिक मानवाच्या मागण्यांना प्रतिसाद' यास धोरण विश्लेषण असे कोण संबोधतात ?
(A) डेव्हीड ईस्टन
(B) परेटो
(C) थॉमस डाय
(D) फ्रेड रीग्ज

74. सार्वजनिक धोरण अभ्यासाच्या प्रक्रिया दृष्टिकोनाचे पुरस्कर्ता ..... हे होते.
(A) थॉमस डाय
(B) हॅरोल्ड लासवेल
(C) इझेल ड्रॉर
(D) डेव्हिड ईस्टन

75. धोरण निर्मितीचे गारबेज-कॅन प्रतिमान ..... यांनी विकसित केले.
(A) जेम्स मार्क आणि जॉन ऑलसन
(B) अमटाई एट्झिओनी
(C) करोल वेस्
(D) आरन विल्डवस्की

76. मसुदा निर्मितीच्या बाह्य पुढाकार प्रतिमानात समस्या उद्भव ..... मध्ये होते.
(A) शासनांतर्गत
(B) गैर-शासकीय समूहात
(C) धोरण निर्मात्याशी संबंधित प्रभावी गटांत
(D) धोरण विश्लेषकांच्या योगदानात

77. धोरणाच्या अंमलबजावणील सर्वात महत्त्वाचा अभिकर्ता कोणास मानले जाते ?
(A) राजकीय नेते
(B) गैर-शासकीय अभिकर्ते
(C) नोकरशाही
(D) राजकीय पक्ष

78. Which of the following is a constraint on rationality in public process ?
(A) Directives of executive
(B) Objectives of the constitution
(C) Conflicting demands
(D) Multiple administrative units

79. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Lasswell Harold
(*b*) Dror Y
(*c*) David Easton
(*d*) Lindblam Charles

List II

(1) The policy making process
(2) A framework for policy analysis
(3) Public policy making re-examined
(4) A preview of policy sciences

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(2)	(3)	(4)	(1)
(C)	(3)	(4)	(2)	(1)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

80. Assertion (A) and Reason (R) Pattern :

Assertion (A) : Government data and reports matter in policy problem definition.

Reason (R) : Feedback provides information on current performance and unanticipated consequences.

Answer the question using the codes given below :

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
(B) Only (A) is true, (R) is false
(C) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A)
(D) Both (A) and (R) are false

78. सार्वजनिक धोरण प्रक्रियेमध्ये तर्कसंगतीवरील मर्यादा खालीलपैकी कोणत्या घटकाची असते ?
(A) कार्यकारीने दिलेले निर्देश
(B) राज्यघटनेचे उद्देश
(C) संघर्षात्मक मागण्या
(D) बहुप्रशासकीय घटक

79. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) लासवेल हारोल्ड
(*b*) ड्रॉर वाय
(*c*) डेव्हीड ईस्टन
(*d*) लीन्डब्लाम चार्लस

सूची II

(1) द पॉलिसी मेकींग प्रोसेस
(2) अ फ्रेमवर्क फार पॉलिसी एनॅलीसेस
(3) पब्लिक पॉलिसी मेकींग रीएक्समाईन्ड
(4) अ प्रेव्ह्यू ऑफ पॉलिसी सायन्स

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(2)	(3)	(4)	(1)
(C)	(3)	(4)	(2)	(1)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

80. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : धोरणात्मक समस्येच्या व्याख्येत शासकीय माहिती आणि अहवाल महत्त्वाचे ठरतात.

कारण (R) : फीडबॅक मार्फत सद्याची कामगिरी आणि अनपेक्षित परिणामाची माहिती मिळते.

खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :

संकेतांक :

(A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
(B) केवळ (A) बरोबर आहे, (R) हे चूक आहे
(C) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
(D) दोन्ही (A) आणि (R) चूक आहेत

81. According to Kautilya, which one of the following is *not* a set of principle which embodies the essential attribute of a state :
(A) Principle of division of labour
(B) Principle of authority
(C) Principle of responsibility
(D) Principle of discipline

82. Which one of the following is *not* the main aspect of Governance ?
(A) Functionality
(B) Performance
(C) Political nature
(D) Outcomes

83. What is not true ?
(A) Disaster Management Act was passed in 2005
(B) National Disaster Management Plan is based upon Sendai Framework
(C) Sendai framework for DRR 2015-30 is an agreement
(D) Under UN India is not a signatory to the Sendai agreement

84. Which of the following is *not* a feature of New Public Management ?
(A) Managerial Autonomy in Public Management
(B) Process-Oriented Administration
(C) Output Oriented Administration
(D) Providing high quality services

85. In good governance, perspective of sustainable development must rest on the concept of :
(A) Accountability
(B) Efficiency
(C) Rule of law
(D) Strategic vision

81. कौटिल्य यांच्या मते खालीलपैकी कोणत्या तत्त्वामध्ये राज्याचे महत्त्वपूर्ण गुणधर्म समावेशन **नाही** ?
(A) श्रमविभागणीचे तत्त्व
(B) अधिकाराचे तत्त्व
(C) जवाबदारीचे तत्त्व
(D) शिस्तीचे तत्त्व

82. खालीलपैकी कोणता अभिशासनाचा मुख्य पैलू **नाही** ?
(A) कार्यात्मकता
(B) निष्पादन
(C) राजकीय स्वरूप
(D) फलश्रुती

83. काय खरे नाही ?
(A) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा 2005 ला मंजूर झाला
(B) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन योजना ही सनदायी चौकटीवर आधारित आहे
(C) सनदायी चौकट DRR 2015-30 हा एक करार आहे
(D) संयुक्त राष्ट्रांतर्गत भारत सनदायी कराराला बांधील नाही

84. खालीलपैकी कोणते एक हे नव लोक व्यवस्थापनाचे वैशिष्ट्ये **नाही** ?
(A) लोक व्यवस्थापनातील व्यवस्थापकीय स्वायत्तता
(B) प्रक्रीयाभिमुख प्रशासन
(C) उत्पादनाभिमुख प्रशासन
(D) उच्च गुणवत्ता सेवा पुरविणे

85. सुशासनात, शाश्वत विकासाचे दृष्टिकोन खालीलपैकी कोणत्या संकल्पनेवर आधारित असते ?
(A) उत्तरदायित्व
(B) कार्यक्षमता
(C) कायद्याचे शासन
(D) व्यूहरचनात्मक दृष्टी

86. Transparency is built on :
(A) Equity
(B) Consensus orientation
(C) Free flow of information
(D) Cooperation

87. Second Administrative Reform Commission has mentioned 'Master Key to Good Governance' for :
(A) Crisis Management
(B) Unlocking Human Capital
(C) Right to Information
(D) Public Order

88. The term 'Public Value' was first coined by :
(A) Mark H. Moore
(B) Timo Meynhardt
(C) HHL Leipzig
(D) Peter Self

89. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

(*a*) Civil Society
(*b*) Plato
(*c*) Thomas Davenport
(*d*) R. Shamasastry

List II

(1) Business process re-engineering
(2) Arthashastra
(3) Philosopher king
(4) Third sector

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(3)	(1)	(4)
(B)	(4)	(3)	(1)	(2)
(C)	(1)	(3)	(2)	(4)
(D)	(4)	(2)	(3)	(1)

86. 'पारदर्शकता' कश्यावर निर्धारित असते ?
(A) समता
(B) सहमती अभिमुख
(C) माहितीचा मुक्त प्रवाह
(D) सहकार्य

87. यासाठी दुसऱ्या प्रशासकीय सुधार आयोगाने 'सुशासनाची गुरुकिल्ली' असे नमूद केले :
(A) संकट व्यवस्थापन
(B) मानवी भांडवलाची मुक्तता
(C) माहितीचा अधिकार
(D) सार्वजनिक सुव्यवस्था

88. ''सार्वजनिक मूल्य'' ही संज्ञा पहिल्यांदा कोणी वापरली ?
(A) मार्क एच. मूर
(B) टिमो मेनहार्ट
(C) एच. एच. एल. लेपझीग
(D) पीटर सेल्फ

89. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) नागरी समाज
(*b*) प्लॅटो
(*c*) थॉमस डेव्हेनपोर्ट
(*d*) आर. शामाशास्त्री

सूची II

(1) व्यवसाय प्रक्रिया पूर्न-अभियांत्रिकी
(2) अर्थशास्त्र
(3) दार्शनिक राजा
(4) तिसरे क्षेत्र

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(3)	(1)	(4)
(B)	(4)	(3)	(1)	(2)
(C)	(1)	(3)	(2)	(4)
(D)	(4)	(2)	(3)	(1)

90. Assertion (A) and Reason (R) Pattern :

Assertion (A) : There is an overlap between e-government and e-governance as competing paradigms.

Reason (R) : E-governance is the process of enabling governance experts using information and communication technology to make governance effective.

Answer by using the codes given below :

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

91. Who put forth the 'Empirical Approach' ?

(A) Machiavelli

(B) George Holmes

(C) Mark Abraham

(D) Thomas Moore

92. Inductive Research is related to ..... .

(A) Theory building

(B) Theory testing

(C) Hypothesis testing

(D) Research design

90. विधान (A) आणि कारण (R) नमुना :

विधान (A) : प्रतिस्पर्धी प्रतिमान म्हणून ई-शासन आणि ई-अभिशासन यांच्यात परस्पर व्यापकता आहे.

कारण (R) : ई-अभिशासन अशी प्रक्रिया आहे, जी शासन प्रभावी करण्यासाठी माहिती आणि संसूचन तंत्राच्या वापराद्वारे शासन तज्ञांना मदत करते.

संकेतांक :

(A) दोन्ही (A) व (R) बरोबर आहे व (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे

(B) दोन्ही (A) व (R) बरोबर आहे, परन्तु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) बरोबर आहे, परंतु (R) चूक आहे

(D) (A) चूक आहे, परंतु (R) बरोबर आहे

91. वास्तववादी दृष्टिकोन कोणी मांडला ?

(A) मॅक्यवली

(B) जार्ज होम्स

(C) मार्क अब्राहम

(D) थॉमस मूर

92. संशोधन पद्धतीचा संबंध खालीलपैकी कोणत्या घटकाशी जोडला जातो ?

(A) सिद्धांत बांधणी

(B) सिद्धांत चाचणी

(C) गृहीतकृत्य तपासणी

(D) संशोधन आराखडा

93. According to whom "fact is an empirically verifiable observation" ?
(A) Goode and Hatt
(B) P. V. Young
(C) Thomas Moore
(D) Durkheim

94. The most important factor in the theoretical research is :
(A) Concept
(B) Research Design
(C) Interviews
(D) Laboratory

95. Cross cultural studies are an example of :
(A) Case study design
(B) Comparative design
(C) Experimental design
(D) Longitudinal design

96. Who said that, Hypothesis is a proposal to be examined ?
(A) E. S. Bogardus
(B) Goode and Hatt
(C) Paul Appleby
(D) Augburn

97. Unstructured interviews entail :
(A) Systematic questioning
(B) Reliable data
(C) Natural conversation
(D) Formal procedure

93. कोणाच्या मते, ''तथ्य हे अनुभवजन्य, प्रमाणनीय निरीक्षण होय ?''
(A) गुड आणि हॅट
(B) पी. व्ही. यंग
(C) थॉमस मूर
(D) दुर्खिम

94. सैद्धांतिक संशोधनातील सर्वात महत्त्वाचा घटक ..... आहे.
(A) संकल्पना
(B) संशोधन संकल्पन
(C) मुलाखती
(D) प्रयोगशाळा

95. पारसांस्कृतिक अभ्यासांचे उदाहरण हे :
(A) व्यष्टी अभ्यास संकल्पन
(B) तुलनात्मक संकल्पन
(C) प्रायोगिक संकल्पन
(D) अनुलंब संकल्पन

96. ''गृहीतक हे परीक्षण करण्यासाठी प्रस्ताव असते.'' ही व्याख्या कोणाची ?
(A) ई. एस. बोगार्डस
(B) गुड आणि हॅट
(C) पॉल ॲपलबी
(D) ऑगबर्न

97. असंरचीत मुलाखत यावर भर देते :
(A) व्यवस्थित प्रश्न विचारणे
(B) विश्वासार्ह आधार सामग्री
(C) नैसर्गिक संभाषण
(D) औपचारिक प्रक्रिया

98. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

(*a*) Experiment
(*b*) Survey
(*c*) Case study
(*d*) Desk research

List II

(1) Describe, test, diagnose
(2) Explain, test, evaluate
(3) Explore, evaluate, describe, diagnose, design
(4) Explain, evaluate, explore, describe, diagnose, design, test

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(1)	(3)	(4)
(B)	(4)	(3)	(1)	(2)
(C)	(2)	(1)	(4)	(3)
(D)	(1)	(4)	(2)	(3)

99. In SPSS, what is the data viewer :
(A) A table summarizing frequencies of data
(B) A spreadsheet to enter data
(C) A dialogue box to choose a test
(D) A screen in which variables are defined

100. What is the purpose of the conclusion in a research report ?
(A) It explains how concepts are defined and measured
(B) It contains review of literature
(C) It outlines the research method
(D) It summarizes the key findings in relation to the research questions

98. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

(*a*) प्रयोग
(*b*) सर्वेक्षण
(*c*) व्यष्टी अध्ययन
(*d*) डेस्क संशोधन

सूची II

(1) वर्णन, चाचणी, निदान
(2) स्पष्टीकरण, चाचणी, मूल्यांकन
(3) समन्वेष, मूल्यांकन, वर्णन, निदान, संकल्पन
(4) स्पष्टीकरण, मूल्यांकन, समन्वेष, वर्णन, निदान, संकल्पन, चाचणी

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(1)	(3)	(4)
(B)	(4)	(3)	(1)	(2)
(C)	(2)	(1)	(4)	(3)
(D)	(1)	(4)	(2)	(3)

99. एस.पी.एस.एस. मध्ये आधार सामग्री दर्शक/डेटा व्हीवर काय आहे ?
(A) आधारसामग्रीच्या वारंवारतेची सारांश तालिका
(B) आधारसामग्री प्रविष्ट करण्याची स्प्रेडशिट
(C) चाचणी निवडण्यासाठीचा संवाद बॉक्स
(D) चल घटकांची व्याख्या केलेली पटल

100. संशोधन अहवालात समारोपाचा उद्देश काय असतो ?
(A) संकल्पनांची व्याख्या आणि मापन कसे केले आहे याचे स्पष्टीकरण करते
(B) त्यामध्ये साहित्याचा आढावा असतो
(C) त्यात संशोधन पद्धत स्पष्ट होते
(D) यामध्ये संशोधन प्रश्नाशी संबंधित महत्त्वाच्या निष्कर्षांचा सारांश असतो

ROUGH WORK